

Sari Raassina, Marjo Orava, Minna Antila, Tarja Myllärinen

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo.stm@stm.fi

sotetoimisto@stm.fi

VN/21186/2021

Hallituksen esitys tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ja koronatodistuksesta

Yhteiskunnan eri toimintojen avaaminen ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantaminen terveysturvallisesti ovat Kuntaliiton tavoitteiden mukaisia. Nyt esitettyihin lakiluonnoksiin liittyy kuitenkin niiden toimeenpanoon liittyviä haasteita erityisesti tartuntatautilain osalta ja koronatodistuksen käyttöön sellaisia epäselvyyksiä, joiden voidaan olettaa aiheuttavan sekaannuksia ja tulkintavaikeuksia niin kansalaisten kuin elinkeinonharjoittajienkin osalta

Tartuntatautilain muuttaminen ja väliaikainen muuttaminen

Rajalla tapahtuvan todistusten tarkastusten, neuvonnan ja testauksen toteuttaminen jo nykyisillä matkustajamäärillä aiheuttanut suuria vaikeuksia usean eri alueen terveydenhoidosta vastaaville kunnille ja kuntayhtymille. Henkilöstön rekrytoinnissa on onnistuttu vaihtelevasti ja osassa alueita henkilöstövaje uhkaa vakavasti peruspalveluiden lainmukaista toteutumista. Pistokokeisiin perustuva tarkastus on ollut käytännössä ainut vaihtoehto toteuttaa lain esittämät vaatimukset useilla rajanylityspisteillä. Osassa rajanylityspisteissä toiminta on ollut sujuvaa, mutta sen aiheuttamat kustannukset ovat erittäin korkeat.

Kuten aikaisemmissa lausunnoissamme olemme todenneet, rajanylityspisteiden tilat (mm. lentokentät ja satamaterminaalit) eivät mahdollista tarkastus- ja testaustoiminnan terveysturvallista toteuttamista. Syksy- ja talviolosuhteet vaikeuttavat toiminnan järjestämistä entisestään. Esimerkiksi pienillä lentokentillä - joilla kansainvälinen lentoliikenne on vilkastumassa - suunnitellaan esim. lentokentän ulkopuolelle sijoitettavien ”konttien ketjua”, jotta tarkastus ja testaus voidaan suorittaa kutakuinkin inhimillisissä olosuhteissa niin matkustajien kuin tehtävää suorittavan henkilökunnankin näkökulmista. Pohjois-Suomessa arvioidaan myös - matkailun lisääntyessä

sesonkikaudella - ns. rokottamattomien matkailijoiden määrän lisääntyvän merkittävästi. Arviot matkailijamäärän lisääntymästä vaihtelevat, mutta on selvää, ettei näiden alueiden nykyinen testauskapasiteetti tule riittämään tartuntatautilain velvoitteiden toteuttamiseen.

Lakiluonnoksessa esitetyt tarkennukset eri viranomaisten yhteistyöhön ja virka-avun käyttöön selkeyttävät osaltaan rajoilla tapahtuvaa toimintaa terveydenhuollon näkökulmasta.

Koronatodistusten tarkistamisesta, neuvonnasta ja testauksesta aiheutuneet kustannukset ovat erittäin korkeita. Sanna Marinin hallituksen eri ministerit ovat toistuvasti luvanneet, että koronakustannukset korvataan kunnille ja kuntayhtymille täysimääräisesti. Kuntaliitto edellyttää näiden lupauksen toteuttamista mahdollisimman nopeasti.

Väliaikaisten tartuntatautilain muutosten voimassaolon jatkamisen kestoja ja maahantulon edellytyksiä tulisi arvioida niiden vaikuttavuuden, toteutettavuuden ja kustannusten näkökulmasta huomioiden myös elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Tulisikin harkita, onko nyt esitetty tartuntatautilain väliaikainen jatkaminen ja erittäin raskaan maahantuloprosessin jatkaminen nykyisessä korona- ja rokotetilanteessa oikeasuhtaista.

Koronatodistus

Kuntaliitto suhtautuu myönteisesti ns. koronapassin käyttöönottoon osana yhteiskunnan eri toimintojen avaamista.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi tietyille toiminnanharjoittajille mahdollisuus ottaa käyttöönsä kunnan tai aluehallintoviraston päätöksestä ilmeneville rajoitustoimenpiteille vaihtoehtoinen toiminnan terveysturvallisuuden varmistusmekanismi. Luonnoksen mukaan toiminnanharjoittaja voisi edellyttää asiakkailtaan ja osallistujiltaan EU:n digitaalista koronatodistuksen esittämistä ennen pääsyä tapahtumaan tai tilaan, jos alueella olisi muutoin voimassa kyseistä tapahtumaa tai tilankäyttöä rajoittava viranomaispäätös. Asiasta säädettäisiin esitysluonnoksen 58 i §:ssä.

Kuntaliitto pitää myönteisenä, että koronatodistus perustuisi olemassa olevaan todistukseen eikä erilliseen todistukseen. Myönteistä myös se, että toiminnanharjoittajalle ei esitetä rekisteröitymisvelvoitetta käyttöönotosta, joka vaikuttaisi turhalta tehtävältä. (voi lisätä myös rokotushalukkuutta, mikäli se otetaan käyttöön - on myös helpompi ja vaivattomampi vaihtoehto kuin esim. testaus 72 tunnin sisällä).

Kuntaliitto kiinnittää huomiota, että esityksestä puuttuu kokonaan kunta-vaikutusten arviointi. Esityksellä on vaikutuksia kuntiin eri rooleissa.

Erityisesti tulisi arvioida ehdotuksen vaikutuksia kuntiin liikuntalain, nuorisolain ja kulttuuritoimea koskevan lainsäädännön näkökulmasta; milloin kunta toimii ehdotetun 58 i §:ssä tarkoitettuna toiminnanharjoittajana ja missä tilanteissa, tiloissa ja palveluissa koronatodistusta voitaisiin vaihtoehtona edellyttää. Jonkinlaista rajausta esitysluonnoksen perusteluissa on, joidenkin lakisääteisten palvelujen osalta esim. kirjastopalveluiden osalta tehty, mutta pääasiassa sivistyspalveluiden osalta arviointi puuttuu.

Toiminnan harjoittajan määritelmä ei rajaa kuntaa soveltamisalan ulkopuolelle. Kuntaliitto huomauttaa, ettei koronatodistusta tule missään olosuhteissa vaatia kunnallisten tai niihin verrattavissa olevien luottamustoimien hoitamisen vuoksi järjestettyjen kokousten tai tilaisuuksien yhteydessä. Koronatodistuksen puuttuminen ei siis saa vaarantaa demokraattisten oikeuksien toteutumista.

Koronatodistus on otettu käyttöön jo useissa EU-maissa eikä niiden ole katsottu olevan ristiriidassa EU:n tietosuojasetuksen kanssa. Suomen koronatodistusta valmistellessa on käytettävä hyväksi muissa EU-maissa jo käytössä olevien koronatodistusten valmistelun ja käyttöönoton yhteydessä saatuja kokemuksia. On myös selvitettävä muiden maiden koronapassien teknisiä toteutuksia ja mahdollisuutta niiden hyödyntämiseen.

EU:n koronatodistuksen lukemiseen tarvittava sovellus on ladattavissa toimijoiden käyttöön maksutta sovelluskaupasta. Lukijasovelluksen käyttö vaatii koronatodistuksen edellyttäjältä älypuhelimien käyttöä. Mikäli paperisen koronatodistuksen kysyntä kasvaa, se lisää kuntien kustannuksia. Koronatodistuksen käyttöönotossa tarvitaan myös kansalaisten ja tilaisuuksien järjestäjien perehdytystä ja neuvontaa sekä passin käytön perusteista että teknisestä toteutuksesta.-Kuntaliitto huomauttaa, että kahden koronatodistuksen käyttö tulee lisäämään hämmennystä niin kansalaisten kuin elinkeinonharjoittajien keskuudessa. Viestintään on tehtävä huomattava panostus, jotta kaikille on selvää, kumpaa koronatodistusta missäkin tilanteessa tulee käyttää.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen

johtaja, sosiaali- ja terveysasiat

Sari Raassina

hallintoylilääkäri